

prima instanță: A. Spoială
instanța de apel: N. Cernat, L. Bulgac, A. Pahopol

nr. 2rac-24/17

ÎNCHEIERE

10 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iuliana Oprea
Ion Druță

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Chișinău-Gaz” și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Chișinău-Gaz” împotriva Societății pe Acțiuni „Termoelectrica” cu privire la încasarea penalității

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Chișinău - Gaz” și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” și menținută hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 16 septembrie 2015, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 31 ianuarie 2013, SRL „Chișinău-Gaz” a depus cerere de chemare împotriva SA „CET - 2” cu privire la încasarea penalității.

În motivarea acțiunii a invocat că în conformitate cu prevederile contractului de furnizare de gaze naturale nr. 600 din 31 decembrie 2011, încheiat între SRL „Chișinău-Gaz” și SA „CET - 2”, furnizorul s-a obligat de a furniza gaze naturale, iar pârâtul de a achita contravaloarea volumului de gaze naturale consumat.

Afirmă că de către furnizorul SRL „Chișinău-Gaz” au fost respectate în întregime obligațiile asumate contractuale, însă, nerespectarea de către pârât a obligațiilor contractuale a generat formarea unei penalități pentru perioada 01 august 2012 – 29 noiembrie 2012 în suma de 2 324 496,7 lei.

Indică că în scopul soluționării litigiului pe cale amiabilă a expediat în adresa SA „CET - 2” somație, care însă a fost lăsată fără examinare.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 86, 94, 166 – 168 CPC, art. 572, 573, 602, 585, 618, 619, 970, 971 Cod civil.

Solicită admiterea acțiunii, de a încasa cu titlu de penalitate de la SA „CET – 2” în beneficiul SRL „Chișinău-Gaz” suma de 2 324 496,7 lei, precum și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în mărime de 50 000 lei.

La 06 martie 2013 SRL „Chișinău-Gaz” a depus cerere de majorare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea penalității în sumă totală de 2907939,80 lei și taxa de stat în sumă de 50000 lei.

Potrivit deciziei Camerei Înregistrării de Stat din 16 iunie 2015, a fost admisă cererea de înregistrare a modificărilor în actele de constituire a Societății pe Acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 2” și Statutul Societății pe Acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare nr. 2” din Chișinău a fost înlocuit cu cuvintele Statutul Societății pe Acțiuni „Termoelectrica”, denumirea deplină fiind Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”.

La 03 septembrie 2015, în cadrul ședinței de judecată în prima instanță, reprezentantul SRL „Chișinău – Gaz”, avocatul Corina Zaporojan a depus o cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea penalității în mărime de 2 952 260,26 lei și taxa de stat 50 000 lei, în total 3 002 260,26 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Ciocana mun. Chișinău din 16 septembrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, a fost încasat de la SA „Termoelectrica” în beneficiul SRL „Chișinău – Gaz” suma de 1 771 356,15 lei cu titlu de penalitate și 50 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016, au fost respinse apelurile declarate de SRL „Chișinău - Gaz” și SA „Termoelectrica” și menținută hotărârea primei instanțe.

La 28 noiembrie 2016, SRL „Chișinău – Gaz” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe în partea neadmiterii diferenței de 1 180 904,11 lei și decizia instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată considerând-o ca fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Menționează că potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) Codul civil, persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

Remarcă că deși instanța de apel a invocat faptul aplicării prevederilor art. 630 Cod civil, consideră că aceasta urma să se expună asupra temeiurilor de drept care prevede că instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporțional de mari în cazuri excepționale.

Relatează că prima instanță cât și instanța de apel nu au motivat disproporționalitatea clauzei penale, precum nu au fost elucidate nici criteriile în baza cărora clauza penală respectivă ar putea fi considerată disproporționat de mare care să genereze reducerea acesteia și nu a indicat care sunt aceste cazuri excepționale.

Consideră ca instanțele de judecată ierarhic inferioare nu și-au motivat hotărârea așa cum prevede ar. 241 alin.(5) CPC.

Invocând prevederile art. 1 protocolul nr. 1 CEDO consideră că i-a fost încălcat dreptul de proprietate prin dispunerea reducerii penalității prevăzute în contract.

Remarcă că potrivit pct. 3.7 din contract, în caz de neachitare până la data limită indicată în facturile de plată a contravalorii gazelor naturale consumate, furnizorul este în drept să calculeze și expună spre plată consumatorului o penalitate conform legislației, echivalentă ratei de furnizare stabilită de Banca Națională a Moldovei, valabilă în perioada efectuării calculului, la suma datorată și pentru fiecare zi de întârziere, începând cu prima zi după data limită de plată a facturii și până la data efectuării plății.

Notează că prevederile art. 630 Cod civil, pot servi drept temei pentru reducerea clauzei penale în cazuri excepționale, doar în condițiile dacă aceasta este în mod evident disproporționat de mare în raport cu consecințele neexecutării obligației.

Menționează că nu a fost demonstrată existența situațiilor de forță majoră și caz fortuit care exclud vinovăția și respectiv răspunderea contractuală a debitorului pentru neexecutare sau executarea tardivă.

Consideră că orice ingerință în exercitarea unui drept de proprietate trebuie să fie prevăzută expres de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică.

În opinia recurentului instanța trebuie să indice clar și cu suficiente argumente scopul legitim urmărit pentru a justifica o atare ingerință, să argumenteze de ce această ingerință este necesară într-o societate democratică.

La 05 ianuarie 2017, SA „Termoelectrica” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii ca fiind nefondată, neîntemeiată și tardivă și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ca fiind neîntemeiate, nefondate și ilegale.

Obiectează că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Explică că SA „Termoelectrica” la 10 ianuarie 2013, a achitat integral datoria față de SRL „Chișinău-Gaz” pentru gazele naturale consumate în perioada anului 2012, inclusiv luna noiembrie 2012, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă la 01 februarie 2013, astfel încât datoria pentru gazele consumate în perioada respectivă a fost stinsă integral înaintea depunerii cererii inițiale de chemare în judecată și nu pe parcursul examinării cauzei, după cum indică instanța de apel în decizie.

Indică că la materialele cauzei nu a fost anexată nicio dovadă că SRL „Chisinau-Gaz” și-ar fi rezervat expres la primirea executării (încasarea

mijloacelor bănești în cadrul a 73 de plăți, în perioada 01 august 2012-10 ianuarie 2013) dreptul de a încasa penalitatea, motiv pentru care aceasta nu a întreprins cerințele legale pentru a pretinde încasarea din contul SA „Termoelectrica” a penalității.

Relevă că SRL „Chișinău-Gaz” la data de 03 septembrie 2015 a înaintat în prima instanță pretenții privind încasarea sumelor și anume penalitatea calculată pentru data de 31 august 2012 în sumă de 18689,76 lei, penalitatea calculată pentru perioada 28 septembrie 2012-30 septembrie 2012 în sumă totală de 58689,30 lei, penalitatea calculată pentru data de 30 octombrie 2012 în sumă de 18352,61 lei, penalitatea calculată pentru data de 30 noiembrie 2012 în sumă de 20289,52 lei și penalitatea calculată pentru perioada 29 decembrie 2012-31 decembrie 2012, în sumă totală de 45066,54 lei.

Având în vedere prevederile art. 268 lit. a), 271 Cod civil susține că anterior datei de 03 septembrie 2015, SRL „Chișinău-Gaz” nu a înaintat în instanța de judecată cerințe privind încasarea sumelor menționate, astfel consideră că la momentul înaintării pretențiilor respective, termenul de prescripție stabilit de art. 268 lit. a) Cod civil a fost omis.

Cu referire la prevederile art. 624 alin. (1), (5), 603 alin. (1) Cod civil, evidențiază că întreprinderile sectorului termoelectric, inclusiv SA „Termoelectrica” și SRL „Chișinău-Gaz” activează într-un sistem axat pe legături în lanț, în care prima veriga o constituie consumatorul final, iar SA „Termoelectrica” se află la mijlocul acestuia, furnizând energie termică și electrică consumatorilor finali din contul gazelor naturale consumate în vederea producerii acestora.

Relatează că valoarea producerii și furnizării energie termice și electrice este strict reglementată de stat prin intermediul Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică, SA „Termoelectrica” fiind lipsită de dreptul de a modifica de sine stătător tarifele stabilite. Acestea, însă, nu include, potrivit metodologiilor de calcul, și penalitatea pe care o pretinde SRL „Chișinău-Gaz”, astfel încât aceasta nu este acoperită în niciun mod real datorită tarifării statale a activității SA „Termoelectrica”.

Menționează că SA „Termoelectrica” se află într-o situație financiară dificilă, ce a fost creată în urma insolvenței SA „Termocom” în procedura planului și în urma neachitărilor sistematice și considerabile din partea consumatorilor SA „Termoelectrica” .

Totodată, menționează că în conformitate cu pct. 10 din Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la reconectări la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2012, în vigoare în perioada de până la achitarea datoriei pentru care s-a calculat penalitatea, plata pentru încălzire pe parcursul sezonului rece trebuie să fie achitată totalmente în termen de până la 1 august al anului de gestiune. Pe parcursul sezonului de

încălzire plata lunară minimă achitată de consumator pentru încălzire va constitui 40 % din valoarea facturii lunare.

Explică că SA „Termoelectrica” (CET-2) urma să achite pentru consumul de gaze naturale până la data de 15 a lunii ce urmează celei în care a avut loc consumul de gaze naturale, în timp ce consumatorilor li se permitea achitarea doar a 40% din consumul de energie termică, acordându-le posibilitatea achitării diferenței până la data de 1 august a anului de gestiune.

Argumentează că în condițiile în care consumatorii nu achitau integral către SA „Termocom” costul serviciilor de livrare a energiei termice, la rândul său SA „Termocom” nu avea cum să achite aceste servicii către SA „Termoelectrica” (CET-2), care la rândul său nu puteau achita costul gazelor naturale consumate în termen către SRL „Chișinău-Gaz”.

De asemenea indică că instanțele inferioare au admis spre examinare pretențiile SRL „Chișinău-Gaz” cu încălcarea procedurii extrajudiciare de soluționare a litigiului.

Explică că în conformitate cu pct. 8.1. din Contractul de furnizare a gazelor naturale consumatorului noncasnic în anul 2013, nr. 600 din 31 decembrie 2012, părțile pot întreprinde toate măsurile pentru a soluționa neînțelegerile și litigiile apărute pe parcursul derulării contractului pe cale amiabilă, prin negocieri și înțelegere reciprocă.

Sușine că la materialele cauzei lipsește dovada respectării de către SRL „Chișinău-Gaz” a procedurii extrajudiciare de soluționare a litigiului în modul prevăzut în contractul părților, respectiv reclamația corespunzătoare privind încasarea penalităților suplimentar indicate în cerere de concretizare a pretențiilor din 03 septembrie 2015.

În acest context, obiectează că pretențiile respective nu puteau fi examinate de instanța de judecată și urmau a fi restituite în temeiul art. 170 alin. (1) lit. a) CPC sau a fi scoase de pe rol în temeiul art. 267 lit. a) CPC.

La 10 ianuarie 2017, SA „Termoelectrica” a depus referință la recursul declarat de SRL „Chișinău-Gaz”, solicitând respingerea recursului declarat de SRL „Chișinău-Gaz” ca inadmisibil și admiterea recursului declarat de SA „Termoelectrica”.

La 27 ianuarie 2017, SRL „Chișinău-Gaz” a depus referință la recursul declarat de SA „Termoelectrica”, prin care a solicitat de a declara recursul SA „Termoelectrica” ca inadmisibil și respingerea acestuia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 28 iunie 2016, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 155 vol. II), însă careva date despre recepționarea acesteia de către recurentul SA „Termoelectrica” nu sunt.

Din materialele dosarului se constată că recurentul SRL „Chișinău-Gaz” a luat cunoștință cu decizia motivată la 10 noiembrie 2016 (f. d. 156 vol. II).

Astfel, se constată că recurenții s-a conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016, în termen.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de SRL „Chișinău - Gaz” și SA „Termoelectrica” nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de SRL „Chișinău – Gaz” și SA „Termoelectrica”, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a

considera recursurile declarate de SRL „Chișinău-Gaz” și SA „Termoelectrica” ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Chișinău-Gaz” și Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iuliana Oprea

Ion Druță